

SALOU'RA INSERSO'REKIN

Txangolariak pozik alkartuta.

TARRAGONA: Katalunia'ko eskualde edo erri-alde bat da, 6.283 Kilometru karratuak daukazena eta 484.600 bizi-lagun gitxi gora-bera.

Bartzelona, Lerida, Zalduba (Zaragoza), Teruel, Kastellon eta Lurarteko itsasoak mugatuta dago. Berago, Ebro-Ibaia'k, Tortosa'ko-Kap'eko ibai-ondo'tik itsasora bota- ten dauz bere urak.

Beren ortuak: Ugolo edo irris'a (arroz), maats, olio- arana, urretxa, amanda edo arbendol'a (almendra) eta ale, zitu edo ugar-ale (fruta) ugari emoten dauz. Bai uste dot zitu, bii edo aleen (cereal) soloak-be ikusi nebazala. Beren alde-bi onenak Penedes eta Priorato'lurrak dirala.

Lantegi'en artean: Eungintza edo oialkintza (industria textil), papergintza (industria papelera) eta nekazaritzazko mozkiñ'en aldakuntza'renak (transformación de productos agrícolas) dira aipagarrienak.

EDESTIA: Euskaldunak izan ziran Erromatarren aurretik Anibal kartagotarrari gudu-erromatarrek zigortzeko lagundu eutsoenak.

Erromatarrek K.a. 218'an, Kartagotarrak ezereztuteko alegiñean, Geneo ta Publio Kornelio Eszipion anaiak bialdu ebezan eta euren neguko gualtegia berton ezarrita, aurrerantzean "Tarrako" izenagaz ezagutuko zan (Tarrakonense edo Hispania Citerior).

Gauza ederrak daukaz andik ona Erromatarren ur-bidetik asita, Erromatarrek luzaro, ia euren amaierarte egon zirako.

Mauritarrak-be egon ziran gauza ederrak eginda, baiña guda-sarraskien bitartez Gotzai-Eleizan dagoen Mauritar-Dorrea bakarrik geratzen da.

III'n Berenger'tar Ramon Bartzelona'ko kondeak berrezkuratu eban euren eskuetatik.

SALOU: Tarragona'ko eskualde edo lurraldea da Kanbrils eta Port-Abentura erdian itsasoan sartzen dan

Salou lur-mutur ori Billaseka'ko Udalean, ugustegi-tokia dana (estación balnearia) eta ondartza ederragaz udatiar'en egurasketarako.

Erria, izparter edo itsas-bazter'en luzera guztian eginda dago eta lerro bizkiz marraztuta egon bazan antzera, kaleak gorantz galgan (paralelas) zabaltzen dirala.

Neguan, bertan eginda dagozan ainbeste etxeentzat ez dago bizi-lagun asko, taxi-zai baten esanetan 22.000 eskas diralako. Udaldean 400.000'tik gora izaten dira.

Ostatu, taxi eta abar guztien serbitzurako, Mundu onek daukazan abenda guztietako atzerritarrak daukazela esango neuke. Ego-amerikarrak dira nik geien ikusi dodazenenak.

Salou, toki polita da eta ederra egurasketarako.

Bartzelona'ko sendi deuna gotzain-eleizea (Gaudi).

INSERSO'REKIN SALOU'RA

Nire emazte Lourdes'ek egin ebazan "Mundosenior"ek antolatzen ebazan igaropide onen konpon guztiak. 2.008'ko Jorrailla'ren 14'tik 21'erarte izango zan.

14'ko Asteleena: 7'retan jagi giñan eta 8'rak ta laurenarako gure suin Mintegi'tar Mikel itxaroten euki gendun, Indautxu'n dagon gurdi edo berebil-busez urten eta amaieraren geltokira (termi-bus) eroateko.

Bertan, gure adiskide aundiak gaur diranakaz: Azurmendi ta Muguruza'tar Jose Manuel eta bere emazte Irasuegi'ta Ania'tar Mª Anjeles'ekin alkartu giñan. Eta eguraldia lainñutsua izan arren, pozik igon gendun berebil-bus'era 10'k eta iru minututan urteteko.

Bidaia, iru geraldietan osotu gendun, lenengoa amai-katerdietan, Logroñora orduko dagon "MEDAS" jate-txean. Ordu erdiko epean, anakak luzatu, zeozer artu eta barruan geikerian euki genduzan urak bota ta eguerdiko amabietan urteteko.

Bigarrena: Sobradie'eko Utebo'n, zelaikada aundia daukan "ARS" jatetxean geratu gintzazan ordu bateko epean bazkaltzeko eta egin bear genduzan gauzak egiteko.

Emendik aurrera eta lur-landuak leiotik ikusten goazela, arrituta geratu nintzan mats-ondoan adarrak orritz beterik egon zirala eta geiago itsas-bazterrerantza urbiltzen goazela. Lur aretan agertzen jakuzan ori-urdiñeko margoak, ederrak ziran, nai-ta geienak ur-tantako ureztaldian egon. Benetako lur aberatsak dira orreik.

Irugarren geraldian eta arratsaldeko sei'rak zirala, Salou'n zortzi egunetan gure etxea izango zan ostatu Kalipso'ra eldu giñan.

Berebil-bus'etik jatsi edo beratuta eta pardel edo bidezorroak artuta, artzen genduezan maira (mostrador) joan giñan eta gela'ko giltzak artuta gora igon gendun soñneko jantziak euren lekuetan tzukun ipinteko eta garbituta gero, Mª Anjeles eta Jose Manuel'eri deituta, zortzi'retan afaltzera joan giñan.

Esan bear dot, garbitasun aundikoa izan zala ostatua eta gugaz euki eben ardurea, aundia izan zala, oso pozik igaro genduzan egunak.

Afal-ostean, laurok ostatuaren erri-inguruak ikustera joan giñan eta nekatu gintzazanean ostatua'ren bidea artu gendun. Jose Manuel eta ni 10-15m. andraren aurretik joan gintzazala, orma baten gaiñeko arbaztatik (ramaje) gazte bat abarrots naikoa atarata Lourdes nire emazteari indarkerizko tiraldi bategaz katanarru edo lepotik eroan eban sakela kendu eutson, euki eben diru, betaurreko, urrutizkin-aldakorra, argibideak (documentaciòn) eta euki eban gauza guztiakaz.

Danok joan giñan bere atzetik, baiña alperrik zan, eta Errebeskeria gogorra izan arren, niri barreak urten eustan Mª Anjeles beren irurogeita amabi urtekin bere atzetik korrika ikusi nebanean, lapurraren batera urten ba-eban lez, ziur nagolako lapur-arek ez ebala eukingo igesbiderik.

Lapurra sartu zan kaletik joan gintzazan eta erbesteko dendari batzuri itanduta, eurak lagundu euskuen urrutizkin-aldakorragaz erri-zaiñari (guardia civil) deituta lapurketa ori salatzeke eta berandu zan lez, urrengo egunean joateko esan euskun.

Ostatura joan gintzazanean Jose Manuel'en urrutizkin-aldakorragaz etxera deitu gendun, gure alabak Mª Lurdes eta Maite arduratu daitezcan BBK'ra deituta diru-txartelak ezereztu dagiazan lapurraren aukerak murrizteke eta guri dirua bialtzeke.

Jose Manuel eta Mª Anjeles'ekin akaita artuta ogera joan giñan.

15'ko Asteartea: 7'retan itzartu giñan eta leiotik egun argitsua euki gendula ikusi ondoren 8 1/2'etan gosaltzera beratu edo jatsi gin-

Monserrat'eko ume abeslariak.

tzazan. Mª Anjeles eta Jose Manuel'ekin atzoko irudi gaiztoak, gosalduz batera gogoratzeko.

Ostera geletara igon gendun 9 1/2'etan gidariaren adierazpenak entzutera joan bear gendulako eta bide batez, berak aste barrurako egin euskuzan bidai-eskeintzetatik, guk gura genduzan txartelak, Jose Manuel eta Mª Anjeles'ek aurreratutako diruakaz, artzeko.

Gero, errizain edo guardia-zibillen etxera joan giñan lapurketa salatzeke eta bertan iru-ordu bete genduzan, zeaztasunak salakuntzazko-agirian ezartzeke. Gaur, ezin lei siñistu oneik daukien arri-aroko trebetasuna.

Bostak arte lo-kuluzka apur-bat eginda urten gendun laurok bidai-etxera joateko eta arratsaldeetan ez eben-lez kale-jenderik artzen, erria-ikustera joan giñan.

16'ko Aste-azken edo Eguastena: 7'retan jagi, gosalduta eta 8'retan gurdi edo berebil-bus'era igon gendun, Bartzelona'ko berebil-bidea (autopista) artuta, eskualde edo lurralde orreitan dagon Montserrat'eko mendi-katean eginda dagoan lekaideetxera joateko.

Mendi-kate zorrotz orren gorengo neurria 1.224 metrokoa. da eta bere erdi inguruan 723 m. neurrian aintuzen Montserrat-lekaide etxea dago bere anditasun edo ospetan, Bartzelona'ren Ipar-Mendebal'eruntz 30 Km. inguru.

1.025'ean eraiki eban Oliba Abate edo Apaiz-buruak eta XIII gizalditik aurrera erromes'en bidezkundea da. Bertan egon zan ostatsz Loiola'ko Iñazio-Deuna be.

“La Moreneta” esaten dautsoe Montserat'eko Ama-Birjiña'ren irudi txikerrari, argizagi'ekaz (velas) eta ezko lodi edo argizai'aren (cirios) aldi'ko keekaz baltzitura dagoelako.

Montserrat'era (berba onen itzulpena: “Mendi-zerratua” da, zerra'ren antzean ebagita dagoalako). Aridun gurdian (funicular) igon gendun eta 10'1/2'etan bertan egon giñan.

Dauan tokian eginda dagon Eleiz, jatetxe ugari eta gurdien-goroizkiko bilduma ori arrigarrian eginda dalako, txundituta ikusi gendun dana eta ainbat argazki kanpoan eta Eleiz-barruan atera genduzan.

Gu eldu giñanean, lekaide baten eortzetak edo il-otoizketak (funeral) egon ziran eta kanpoan itxaron gendun

Monserrak edo “MENSI EBAGIA” lekaide-etxea.

arek eta amaitu arte. Eta ordu batetan abes-mutilla'ren abesti politak entzun genduzan.

Arritzekoa-be izan zan, andik gora % 75'eko aldapan igon eta beratu eten barik goroizkikoak egiten ebana, bildurra emotekoa dalako.

Orregaitik Stxiller'ek esan eban: “Montserrat'ek gizona, kanpoko izatasunetik, bere barruko izatasunera ekartzen ebala”. Eta Goethe'k bere zartzaroen: “Gizonak, iñun ez dauela aurkituko bere zorientasunik, Montserrat'en ezin ezik”. Himler'ek lekaideai: “Negocios de èsta clase hemos suprimido en Alemania”.

Santutegi onen arpegi edo aurre-aldea, Gaudi'ren aurrekoa izan zan, De Paula ta Bidal'tar Franzisko'k egin eben, bai-ta Pamili-Sakratua'ren Gotzai-Eleiza'rena be asi.

Ango bazkal-etxe batera bazkaltzen joanda, euken antolakuntzazko serbitzu berezi bateri esker, bereala bazkaldu gendun.

2'1/2'etan berebil-bus'era igon gendun eta 3'1/2'etan San Sadurni de Noia'ra eldu giñanean, Kodorniu leize-zuloak ikustera eroan ginduezan.

Arritzekoa da an ikusi genduna, bere bost-solairu'aren 27 m. Sakontasunean daukazan ardan-gelak, luzeran ipini ezker 30 Km. eukiko leukezalako.

Beste izen batzuen artean EUSKADI'rena be ikusi gendun. Eta goitik daukena ederra ba-da, lur azpian daukena arritzekoa da.

Edan-ontzi poli baten ardo-atsegingarri bat edanda berebil-bus'era igon gendun eta 6'1/2'etan eldu giñan Kalipso ostatsura.

17'ko Eguena: Gure kontura artu gendun egun au eta Kanbrils'era joan giñan. Andrak dendari ibili ziran bitartean

KATALUÑA

Jose Manuel eta ni portu edo kai-aldetik ibili giñan ango edertasunak ikusten.

Mª Anjeles eta Lourdes agertu ziranean, gure txantxetako irri ekin edaritegi batera joan giñan eta ozpiñean erre-egosita egon ziran antxoak edo bokartak, ardori on-baten laguntzagaz jan-edanda berebil-bus'ean ostatuko bidea artu gendun bazkaltzera joateko.

Arratsaldeko 4'1/2'etan ostatu aurrean geratzen zan "TSCHU-TSCHU" (Germaia) artuta, umeentzako dan "Portabentura"ren piztitegi eta jolas-leku'ra joan giñan.

7'retan itxi egiten zalako eta sarrerak garestiak ziralak (33'50 euro), ostera "TSCHU-TSCHU" orreitan jostari Salou'ra joan giñan.

Guztio'ko eleiz-aurreak.

18'ko Barikua: Euritsu agertu jakun bariku agun au eta 9'rak lauren gitxiagotan berebil-bus'era igonda Bartzelona'ko bidea artu gendun.

Bidean geldi-aldi bat eginda, 11'etan eldu giñan Gurutz-Santu eta Eulalia Santua'ren Gotzai-Eleiz nagusira.

Txango-zaleen gidariagaz, erromatarrek egin ebezan ormak ta dorrea, erregearen enparantza edo zabal-gune'aren zarrerizko etxe-sail erromatar-gotikoan ta pizkunde'ko berri-zalean (moderno renacentismo) eginda dauana, bertan dauan Aragoi'ko agiritegien etxea eta Bartzelona'ko kale nagusietatik ibilita, gaiñ-gaiñekoa dan Pamili-Sakratu miresgarria ikustera joan giñan.

Argazki pillo-bat atarata, "Los Portxos" (Porchos) jate-etxera joan giñan bazkaltzera.

Bazkari guztietako "Oillaskoa izar nagusi zala" naiko ondo jan gendun eta ortik "Pueblo Español" ikustera joan giñan.

Erri au, gaztela'tar usaiñean eginda dago eta erregea orduko denboran bertan egon zalako, Kolon'tar kristobal-be bertara joan zan, Ameriketatik, bertan jaiotako ekarri ebazan leenengo semeak bataiatzeko. Zer!! egingo eben JAINKOA'ren seme aiek, gero agertu jakien'akaz, gaur Nortasunean emoten daben irudizko itxuran agertzeko.

Monjuit-be ikusi gendun eta ondoren 7'rak ta 5 minutu ziranean Kalipso osta-etxean egon giñan.

19'ko Larunbata: Geroago egun ona egin arren, esnarazi giñanean egun euritsua agertu jakun eta gure kontura artuta kanbrils'era joan giñan, andrak ezer esan barik, eguenean ikusi ebazan gauzak eroatera joan-gurean ibili ziran eta ugazabak agintzen dauan lekuan mariñelak

batela lotu egiten dauan lez, gu kai-ondotik ibilaldira eta neskak dendari zirala emon gendun goiza.

Arratsaldeko 6'1/2'etan San Jorje eleiz-parrokira joan giñan mezea entzutera eta ondoren akaitegi batera eta an emon gendun ordu biko denborea alaitasunez.

20'eko Domekea: Egun euritsua agertu jakun au be, baiña guretzat ez eban ardura aundirik euki, arratsalderako aterri ta argitsu egiten ebalako.

Udal-etxera joan giñan ia udalzaiñak Lourdes'en gauzarik aurkitu ba-ebezan, baiña alperrik izan zan eta erritik txangolari ibili giñan.

Arratsaldean "TSCHU-TSCHU"an ibili giñan eta ostan ondartzako akaitegi baten, denborea alai emon gendun.

Emen esan bear dana, illuntze guztietan karta-jokoan ibiltzen giñela afal-oste guztietan eta Jose Manuel'ek eta nik irabazi arren, ordainketak guk egiten gendun beti.

21'eko Astelena: Etxeratzeko eguna. Ariñagoko astelenean lez apaindu gintzazan eta Bilbao'ko berebil-bus geralekura, arratsaldeko seiretan elduta, Mª Anjeles eta Jose Manuel besarkatu ta agurtu ginduezan, ez dala izango, gu laurok txangolari alango osteratan egiten dogun azkeneko bide-aldia itxaropenez.

Ondorioa: Gaztetu egiten garalako, bearrezkoak dira gure adiñetan noz-beiñ, alango arnasak artzea. Geiago, nai-ta batzuetan alango biurkeriak agertu, benetako lagunak txangolari, poz pozik egurasteko diralako ibilbide barri orreik.

**ATUTXA'tar PAUL
2.008'an Jorrailla'ren 28'an**